

CZU: 372.894: [004.738.52:004.89]

UTILIZAREA TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE ȘI COMUNICAȚIONALE LA ORELE DE ISTORIE

Natalia ȚURCANU

Liceul Teoretic „Dante Alighieri” din Chișinău

Comunicarea face referire la integrarea mijloacelor, tehnologiilor informaționale și comunicaționale (TIC) în cadrul procesului de formare a competențelor specifice la istorie, ca practică de succes în activitatea mea ca profesor de istorie și educație civică. Drept argument pentru această preocupare este Recomandarea Consiliului Europei cu privire la predarea istoriei în secolul XXI, despre creșterea accesului tinerilor la tehnologiile informaționale și comunicaționale atât la școală, cât și în afara orelor de curs, despre necesitatea formării unui individ competitiv în societatea informațională. În acest scop, pentru desfășurarea orelor de istorie, profesorul dispune de mijloace TIC, cu ajutorul cărora realizează și valorifică o bancă informțională ce conține resurse didactice integrate în cadrul situațiilor didactice și elementelor de conținut disciplinar.

S-a constatat, în urma unor evaluări și sondaje, că utilizarea materialelor multimedia la ora de istorie a dus la obținerea unor câștiguri educaționale: sunt consolidate abilitățile de cercetare și capacitățile intelectuale, sporesc cunoștințele și abilitățile în utilizarea tehnologiei informației, crește interesul și angajarea elevilor în procesul educațional.

Se menționează existența unor limite ale posibilităților de utilizare TIC ce nu pot fi depășite decât prin menținerea unui rol important al profesorului în achiziția, prelucrarea și utilizarea informațiilor, în acțiunea de formare a deprinderilor și abilităților practice. De aceea, interesul acordat dezvoltării competenței tehnologice depășește etapa instruirii inițiale în profesie și se inserează pe parcursul întregii cariere didactice, necesitând o redefinire continuă a obiectivelor formării.

Cuvinte-cheie: informație, abilități, tehnologii, lecție de istorie.

THE INTEGRATION OF THE INFORMATIONAL AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES DURING THE HISTORY LESSONS

The Communication that Natalia Țurcanu a History and Civic Education teacher is going to held, refers to the integration of Modern Information and Communication Technologies (ICT) skills for training and practicing them successfully during the history lessons. As an argument for this concern is the recommendation of the Council of Europe on history-teaching in the twenty-first century, the increasing of the youth's access to Information and Communication Technologies both at school and in their every-day life, that has the aim to form competitive individuals in this informative society. Having this purpose, the teacher uses these technologies during the lesson, to make it more interesting, useful and understandable.

After some assessments and surveys we found some results: using the multimedia materials at the history lessons yield to achieve some educational purposes, the researched skills and intellectual capacities are strengthened, the knowledge and pupils' skills in using information technologies in educational process are increased.

In this communication also is mentioned about some limits and possibilities for using ICT that can not be overcome without a teacher in the acquisition and in processing and use of these technologies in training and skills and abilities. That why the interest that was given to develop this technological competence outturn the initial training stage and insert it throughout teacher's professional career, requiring a continuous redefinition of training objectives.

Keywords: information, skills, technologies, history lesson.

„Viitorul istoric va fi informatician sau nu va fi deloc”
(Emmanuel Leroy-Ladurie)

Introducere

Spusele lui Cicero „Historia est magistra vitae” nu pot fi contestate și, respectiv, nu necesită o argumentare suplimentară. De asemenea, în calitate de obiect de studiu istoria deține, după părerea noastră, un rol deosebit în formarea competențelor-cheie ale „Omului mileniului III” – personalitate generatoare de idei, cu înalte capacități de integrare socială și profesională prin gestionarea inteligentă a informației, în general, și a tehnologiilor informaționale, în special.

Ponderea acestui obiect crește odată cu modernizarea curriculumului și axarea lui pe formarea de competențe; cu obligativitatea examenului de gimnaziu și bacalaureat la istorie. În același timp, se amplifică responsabilitatea ce trebuie să însoțească demersul didactic al profesorului de istorie, la discreția căruia rămâne să

facă corelarea dintre elementele curriculare. De reușita acestei corelări depind performanțele elevului de azi – ale cetățeanului responsabil de mâine. O metodă nu poate fi separată de mijloacele de învățare și de materialele didactice. Aplicată „ad litteram” sau „stricto sensu”, metoda este incompletă și nu-și va atinge scopurile propuse. Suntem de părere că integrarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale (TIC) în calitate de mijloc pentru proiectarea situațiilor didactice la istorie este o soluție de creștere a rezultatelor elevilor, le formează deprinderea de gestionare corectă a TIC. Lipsa acestei deprinderi generează, în rândurile elevilor, utilizarea TIC în diverse alte situații decât cele didactice. Pentru aceasta, mediul de instruire trebuie să fie ancorat în realitate, ceea ce presupune nemijlocit utilizarea tehnologiilor informaționale în procesul de predare-învățare. Profesorul trebuie să se simtă liber, să răspundă critic, dar în același timp creativ noilor tehnologii și sub nicio formă nu poate să ignore acest aspect dacă vrea să comunice cu elevii. În acest sens vine și Recomandarea Consiliului Europei cu privire la predarea istoriei în secolul XXI, despre creșterea accesului tinerilor la tehnologiile informaționale și comunicaționale atât la școală, cât și în afara orelor de curs. Cu atât mai mult, încât evoluția vieții sociale ne-a adus la o etapă pe care o putem numi a „societății informaționale”. Mediul informațional, susținut de TIC, este spațiul de existență și activitate al omului actual. Republica Moldova, în virtutea procesului globalizării, este parte componentă a acestei ambiante. Respectiv, activitățile guvernamentale sunt orientate și spre performarea domeniului tehnologiei informaționale prin: acordarea de facilități angajaților în industria de producere a soft-urilor; aderarea la Parteneriatul Guvernelor deschise la 16.04.2012; lansarea portalului serviciilor publice www.servicii.gov.md la 10.05.2012. Strategiile europene în domeniul educației își propun formarea unui individ competitiv în societatea informațională prin dezvoltarea competențelor-cheie, curriculumul național fiind conceput în concordanță cu aceste strategii.

I. Rolul TIC în predarea istoriei

Reieșind din realitățile menționate, ne-am propus integrarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale în crearea situațiilor didactice și elaborarea unor resurse efective pentru formarea competențelor specifice la istorie. Procesul ar fi optim doar cu întrunirea unor condiții:

- instruirea cadrului didactic pentru a deține controlul asupra mijloacelor TIC, atât din punctul de vedere al conținutului, cât și al formei;
- accesul la tehnologiile digitale și la Internet în clasă, în școală, în timpul și în afara activităților didactice;
- integrarea în activitatea de predare a conținutului informațional de un înalt nivel științific și cultural riguros selectat pentru crearea unei situații didactice concrete în formarea competențelor și nu se va face din utilizarea TIC un scop în sine;
- crearea prin intermediul TIC a unui climat participativ, cu implicarea tuturor elevilor în procesul de predare-învățare-evaluare.

În activitatea noastră, dintre mijloacele TIC, dispunem și utilizăm permanent în procesul de desfășurare a orelor de istorie și educație civică: computer conectat la rețeaua Internet, suporturi pentru informație (CD, stick-uri de memorie), boxe, imprimantă, televizor, care, fiind de dimensiuni mari, poate fi conectat la computer în calitate de proiector. Pentru o bună funcționare, este nevoie ca acestea să fie întreținute într-o stare optimă, să corespundă tendințelor actuale ale TIC. Internetul, care este un instrument din ce în ce mai accesibil, a devenit sursa cea mai vastă de documentare atât pentru predarea istoriei la clasă, cât și pentru teme și cercetarea individuală a elevilor. Avantajele Internetului provin din faptul că majoritatea materialelor de aici sunt, în mod regulat, aduse la zi, cu un cost relativ redus, dar și din faptul că informațiile disponibile se găsesc într-un format digital, astfel încât textul, imaginile și sunetul pot fi preluate pentru a fi folosite la orele de istorie.

II. Portofoliul digital

Utilizarea TIC a facilitat restructurarea demersului didactic, a permis crearea unor situații de învățare dificil de realizat anterior, a diversificat resursele didactice, sporind ponderea acestora pentru optimizarea metodelor aplicate. Începând cu anul 2010 am depus un efort sporit în direcția realizării unei bănci informaționale. Astfel, la dispoziția profesorului și elevilor sunt un șir de resurse, materiale educaționale care pot fi stocate și valorificate doar cu ajutorul TIC și constituie portofoliul nostru digital:

✓ Secvențe video artistice sau documentare care, cu ajutorul unei fișe de analiză, permit obținerea și reținerea atenției și interesului elevului un timp mai îndelungat, favorizarea învățării prin explorare și îmbunătățirea procesului de reținere a informațiilor, ceea ce face ca utilizarea lor la ora de istorie să fie cât se poate de constructivă. Deseori din durata unui film documentar, artistic, emisiune televizată avem nevoie doar de

un fragment, pentru a fi integrat într-o etapă a lecției și a realiza o anumită metodă. La secționarea fișierelor video ne este util programul Windows Live Movie Maker.

✓ Hărți de contur, care au fost selectate de pe diverse site-uri, iar cu ajutorul programelor de editare foto (MO Picture Manager, Paint) pot fi ajustate în dependență de situația didactică în care urmează a fi aplicate.

✓ Hărți tematice, sistematizate în colecții după principiul cronologic, care pot fi utilizate pentru diversificarea unor metode, precum: citirea, compararea hărților, demonstrația, prelegerea. Datorită computerului și proiecteurului, pe parcursul unei lecții pot fi proiectate un număr impunător de hărți, pot fi selectate cele mai reușite din punct de vedere științific, didactic, estetic.

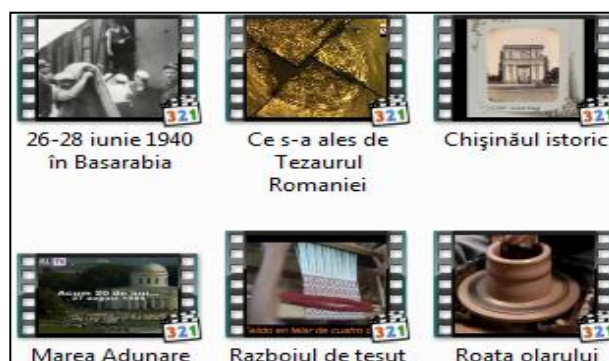

Fig.1. Filmoteca.

III. Instrumente de valorificare a resurselor digitale

Deținerea mijloacelor tehnice și a resurselor informaționale enumerate ne permite să le conectăm elementelor de conținut disciplinar și să dezvoltăm competențele specifice. Cele mai frecvente instrumente de valorificare a acestora, utilizate de noi în cadrul orelor de istorie, sunt:

✓ Microsoft Office Power Point – prin care ne proiectăm fiecare lecție și ne optimizăm procesarea digitală a textului, graficelor, desenelor, imaginilor statice și dinamice, animației, secvențelor audio. La moment deținem un număr impunător de lecții proiectate în acest mod, după ce, anterior, au fost proiectate pe hârtie. De asemenea, acesta este instrumentul cel mai accesibil elevilor în prezentarea proiectelor de cercetare individuală și de grup;

✓ Microsoft Office Excel – ne permite construirea unor diagrame pentru evidențierea schimbărilor survenite;

✓ Microsoft Office Word – pentru editarea unor texte, redactarea unor fișe de lucru, construirea unor scheme, tabele cronologice, frize în dependență de situația didactică proiectată.

Date fiind preocupările pentru integrarea eficientă a TIC în procesul formării competențelor istorice, precum și posedarea unei baze extinse de materiale informaționale, ne-am propus, împreună cu colegile de comisie metodică, elaborarea unor resurse aplicative. Noi fiind autorii setului de fișe aplicative pentru clasa a VIII-IX-a. Aceste materiale au fost aprobate de Consiliul Metodic al L.T. „Dante Alighieri” și puse la dispoziția profesorilor din republică sub forma unor suporturi didactice electronice pe CD cu genericul „Istoria în timp și spațiu”.

În perioada 2012-2014 am elaborat, în colaborare cu Tamara Bodean, caietele cu teste formative „Personalități marcante”, clasa a VII-a, a VIII-a, a IX-a.

Fig.2. Istoria în timp și spațiu.

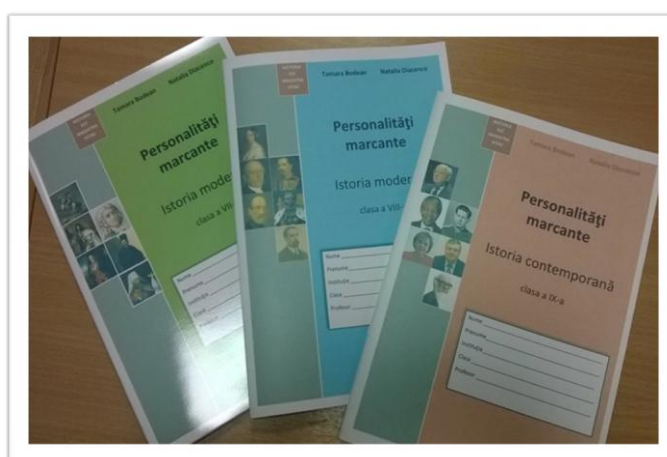

Fig.3. Personalități marcante.

Recomandări

Pentru a înțelege atitudinea elevilor față de utilizarea TIC, am aplicat un sondaj (Fig.4). Au fost intervievați 85 de elevi din clasele în care se utilizează activ TIC pentru predarea istoriei.

În urma unor evaluări atente și prin aplicarea sondajului s-a constatat că utilizarea materialelor multimedia la ora de istorie a dus la obținerea unor importante câștiguri educaționale: sunt consolidate abilitățile de cercetare și capacitățile intelectuale, sporesc cunoștințele și abilitățile în utilizarea tehnologiilor informaționale; elevii învață să se folosească de TIC pentru a recupera informații din mai multe surse și, nu în ultimul rând, sporește interesul și angajarea elevilor în procesul educațional.

Recomandăm, în baza experienței prezentate aici, următoarele modalități de integrare a tehnologiilor informaționale în activitatea didactică de formare a atitudinii față de patrimonial cultural:

- ✓ Crearea și promovarea unei noi metodologii pentru disciplinele școlare, bazată pe utilizarea TIC;
- ✓ Diseminarea unor instrumente pedagogice pentru formarea inițială și continuă a cadrelor didactice care să implice utilizarea TIC.

În concluzie putem afirma că utilitatea TIC este una majoră în procesul de predare-învățare a conținuturilor de cultură. Pe lângă valențele evident informative și formative ale utilizării TIC, nu trebuie să neglijăm un aspect considerat important, cel puțin în concepțiile pedagogice internaționale, și anume – cel al atractivității. Mijloacele informatice moderne sporesc semnificativ atractivitatea procesului educațional.

Se cunoaște că există și o limitare principală a posibilităților de utilizare a TIC ce nu poate fi depășită decât prin menținerea unui rol important al profesorului în achiziția, prelucrarea și utilizarea informațiilor, în acțiunea de formare a deprinderilor și abilităților practice. De aceea, interesul acordat dezvoltării competenței tehnologice depășește etapa instruirii inițiale în profesie și se inserează pe parcursul întregii cariere didactice, necesitând o redefinire continuă a obiectivelor formării.

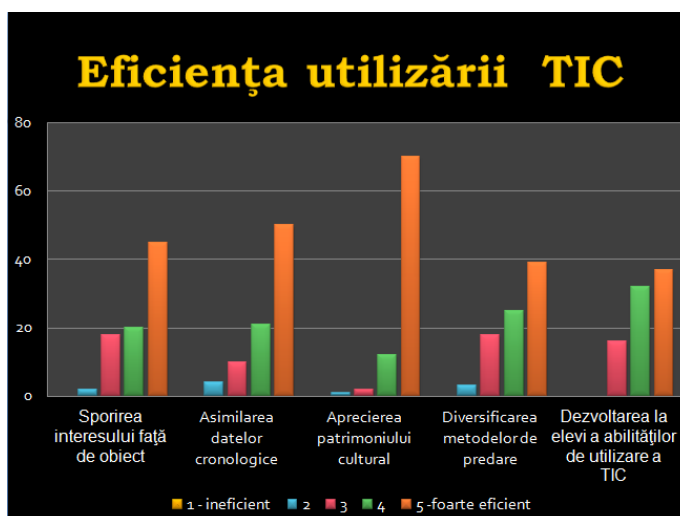

Fig.4. Eficiența utilizării TIC la lecția de istorie.

Prezentat la 08.12.2016